

ΣΠΟΥΔΗ
ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗΣ

ΣΤΑ ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΤΜΗΜΑΤΑ Γ ΛΥΚΕΙΟΥ

2-7-2022

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

Παιδεία και εκπαίδευση

[1] Η καλλιέργεια των νοητικών, των ψυχικών και των σωματικών δυνάμεων των νέων μέσα από ένα γενικό, καθορισμένο από κάθε χώρα σύστημα αποτελεί το εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας. Σκοπός ενός τέτοιου συστήματος είναι να παρέχει *παιδεία*. Η λέξη *παιδεία* στα αρχαία σήμαινε ό,τι περίπου σημαίνουν σήμερα οι λέξεις «καλλιέργεια» και «κουλτούρα», δηλαδή τη γενικότερη πνευματική και ψυχική καλλιέργεια του ανθρώπου και μαζί τον πολιτισμό. Σήμερα η λέξη *παιδεία* δηλώνει μόνο την καλλιέργεια του ανθρώπου κυρίως στο πλαίσιο της σχολικής εκπαίδευσης αλλά και εκτός αυτής, με γενικότερη έννοια. Η λέξη *εκπαίδευση* αναφέρεται πρωτίστως στην παιδεία που το σχολικό σύστημα παρέχει κατά βάση στους μαθητές, με τους λειτουργούς και τους εκπαιδευτικούς του. Είναι συνεπώς ο θεσμός που αποσκοπεί στη συστηματική διδασκαλία μαθητών και σπουδαστών, ο θεσμός στον οποίο υπάγονται κάθε είδους εκπαιδευτικά ιδρύματα.

[2] Στις μέρες μας η *παιδεία* θεωρείται πανάκεια, το μόνο φάρμακο για τα περισσότερα δεινά του τόπου μας. Μόνο με καλοσχεδιασμένη και αποτελεσματική παιδεία, ισχυρή, ποιοτική, χρονικά εκτεταμένη και στην πράξη εξασφαλισμένη για όλους τους πολίτες, μπορεί ένας μικρός λαός όπως ο ελληνικός να επιβιώσει. Και λέγοντας παιδεία δεν εννοούμε μόνο το δικαίωμα για γνώση αλλά την πραγματική, ευρύτερη και βαθύτερη καλλιέργεια της σκέψης και των ικανοτήτων των νέων ανθρώπων, η οποία θα επιτρέψει τη δημιουργική αξιοποίησή τους ως σκεπτόμενων αυριανών πολιτών αυτής της χώρας.

[3] Μιλώντας για παιδεία φτάνουμε πάντα στην *εκπαίδευση*, στο οργανωμένο από την πολιτεία σύστημα παροχής παιδείας στους πολίτες. Μπορεί βέβαια η έννοια της παιδείας να είναι πολύ ευρύτερη από αυτήν της εκπαίδευσης και να περιλαμβάνει πνευματική, νοητική, συναισθηματική και αισθητική καλλιέργεια του ανθρώπου, ωστόσο η παιδεία εδραιώνεται και οικοδομείται μέσα στο σχολείο, με το εκπαιδευτικό σύστημα. Έτσι παιδεία και εκπαίδευση φτάνουν μερικές φορές να συμπίπτουν, αλλά ουδέποτε, ούτε ακόμα και με το τελειότερο εκπαιδευτικό σύστημα, η παιδεία δεν μπορεί να ταυτιστεί με την πεπερασμένη έννοια της εκπαίδευσης, σχολικής ή εξωσχολικής, ανώτερης ή ανώτατης επειδή η *παιδεία* του ανθρώπου συνεχίζεται διά βίου, νοείται ως αειπαιδεία. Όπως είπε και ο Ηράκλειτος, «η παιδεία είναι δεύτερος ήλιος για όσους την έχουν».

Γεωργία Ανδρέου, Γλώσσα: Θεωρητική και μεθοδολογική προσέγγιση, εκδ. Ελληνικά Γράμματα

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

Η γλώσσα χρειάζεται μεγάλη προσοχή στη χρήση και στην ερμηνεία της, για να μην πέσουμε θύματα συγχύσεων και ψευδαισθήσεων, που μπορούν όχι μόνο να μας εμπλέξουν σε θεωρητικής υφής δυσκολίες, αλλά και να έχουν, επίσης, οδυνηρές συνέπειες για την ίδια τη ζωή μας.

Οι Κινέζοι, οι οποίοι διακρίνονται για τη σοφία τους, διηγούνται μια ιστορία, για να δείξουν πόσο σημαντικό πράγμα είναι η γλώσσα για τη ζωή ενός ανθρώπου. Κάποτε, λοιπόν, σύμφωνα με την κινεζική αυτή ιστορία, στο απώτερο παρελθόν, ένας σοφός δάσκαλος, όταν ρωτήθηκε από τους μαθητές τι θα ήταν εκείνο για το οποίο πρωτίστως θα λάμβανε ιδιαίτερη μέριμνα, αν του δινόταν η ευκαιρία να κυβερνήσει τη χώρα, απάντησε: «Θα εξέταζα αν η γλώσσα χρησιμοποιείται σωστά από τους πολίτες». Οι μαθητές του σοφού δασκάλου απόρησαν, θεωρώντας ότι, μπροστά στα μεγάλα προβλήματα που αντιμετώπιζε η χώρα τους, η σωστή χρήση της γλώσσας ήταν ένα εξαιρετικά ασήμαντο ζήτημα. Ο σοφός δάσκαλος όμως τους απάντησε: «Ακούστε. Αν η γλώσσα δεν χρησιμοποιείται σωστά, τότε εκείνο που λέμε δεν είναι εκείνο που εννοούμε. Κι αν εκείνο που λέμε δεν είναι εκείνο που εννοούμε τότε εκείνο που πρέπει να κάνουμε δεν το κάνουμε. Κι αν εκείνο που πρέπει να κάνουμε δεν το κάνουμε, τότε η ηθική και η τέχνη θα αφανιστούν. Κι αν αφανιστούν η ηθική και η τέχνη τότε η δικαιοσύνη θα εξοστρακιστεί. Κι αν δεν υπάρχει δικαιοσύνη, τότε οι πολίτες θα ζουν μέσα σε μια επικίνδυνη σύγχυση και συνεπώς η διαφθορά θα τους διαλύσει».

Θεοδόσης Πελεγγίνης, Ασκήσεις φιλοσοφίας για την τέχνη και τη ζωή, εκδ. Ελληνικά Γράμματα

ΚΕΙΜΕΝΟ 3

Μια μέρα δεν κρατήθηκε:

- Γιατί γυρνάς άεργος; Πότε θ' ανοίξεις γραφείο να πιάσεις δουλειά;
- Δεν είμαι ακόμα έτοιμος.
- Τι σου λείπει;

Τίποτα δε μου 'λειπε κι όλα μού 'λειπαν · η αυθάδεια κι η απληστία της νιότης με βασάνιζαν. Μέσα μου δούλευαν, μπορεί και να δουλεύουν ακόμα, οι ασκητές της Θηβαΐδας με τη λαχτάρα του απόλυτου κι οι μεγάλοι ταξιδευτές που ταξιδεύοντας μεγάλωναν τη γης. Πήρα κουράγιο.

- Δεν είμαι ακόμα έτοιμος, είπα πάλι · δε φτάνει το Πανεπιστήμιο της Αθήνας · πρέπει να κάμω ανώτερες σπουδές.
- Πάει να πει;

Δίστασα. Κάθονταν ο πατέρας μου στη συνηθισμένη του γωνιά στον καναπέ, πλάι στο παράθυρο της αυλής · στρούφιζε, ξεστρούφιζε ένα τσιγάρο και δεν με κοίταζε· ήταν Κυριακή δειλινό, ο ήλιος έμπαινε από το παράθυρο και φώτιζε το ηλιοκαμένο αυστηρό πρόσωπο και τα χοντρά μουστάκια του πατέρα μου· και μια πληγή, θα 'ταν σπαθιά από τούρκικο σπαθί, στο κούτελό του.

- Πάει να πει; Ξαναρώτησε και σήκωσε το κεφάλι, με κοίταξε. Θες να πας παραπέρα;
- Ναι.
- Πού;

Μου φάνηκε πως η φωνή μου έτρεμε.

- Στο Παρίσι, αποκρίθηκα.

Σώπασε ο πατέρας μου λίγη ώρα.

- Καλά, είπε τέλος, να πας.

Άγριος, αγράμματος ο πατέρας μου, μα όταν ήταν για την πνευματική μου προκοπή δε μου αρνιόταν τίποτα. Μια φορά που ήταν στο κέφι, τον άκουσα να λέει σ' ένα φίλο του: «Ας πάει και το παλιάμπελο. Η σταφίδα, το κρασί, το λάδι, όλη μου η σοδειά, ας γίνει χαρτί και μελάνι για το γιο μου. Έχω εμπιστοσύνη!». Έκανε όλες τις θυσίες, θαρρείς και κρεμούσε απάνω μου όλες του τις ελπίδες να σωθώ, να σωθεί κι αυτός, να σωθεί μαζί μου κι αλάκερο το σκοτεινό μας σόι.

Μια φορά, παιδί ακόμα, τού 'χα πει πως θέλω να μάθω οβραϊκά, για να διαβάζω στο πρωτότυπο την Παλαιά Διαθήκη. Είχαμε τότε στο Μεγάλο Κάστρο οβραϊκή, φώναξε το ραβίνο, συμφώνησαν να πηγαίνω τρεις ώρες τη βδομάδα να μου κάνει οβραϊκά. Μα ως τό 'μάθαν οι συγγενείς κι οι φίλοι, σηκώθηκε η τρίχα τους, έτρεξαν στον πατέρα μου. «Τι 'ναι αυτά; του φώναζαν· δε λυπάσαι το παιδί σου; Μπας και δεν ξέρεις πως οι σταυρωτήδες βάνουν τη Μεγάλη Παρασκευή τα χριστιανόπουλα σε μια σκάφη με καρφιά και πίνουν το αίμα τους;». Βαρέθηκε ο πατέρας μου τις φωνές τους και τα κλάματα της μητέρας μου. «Βρήκαμε τον μπελά μας, μού 'πε μια μέρα· παράτα τα οβραϊκά και τα μαθαίνεις σαν μεγαλώσεις».

Όταν τού 'λεγα πως θέλω να μάθω μια ξένη γλώσσα: «Καλά, μού 'λεγε, να μάθεις, μα με μια συμφωνία: να βάλεις μια καινούρια φανέλα» · φαίνεται θά 'μουν ντελικάτος και φοβόταν. Έτσι έμαθα όταν ήμουν ακόμα στην Κρήτη τρεις ξένες γλώσσες, κι αναγκάστηκα να φορέσω τρεις ακόμα φανέλες· όταν έφυγα για την Αθήνα φοιτητής, τις πέταξα από πάνω μου.

- Καλά, να πας, ξανάπε.

Δεν μπόρεσα να κρατήσω τη χαρά μου· έσκυψα να πιάσω το χέρι του να το φιλήσω, μα πρόλαβε, το τράβηξε.

- Δεν είμαι παπάς, είπε.

Την άλλη μέρα, φίλησα το χέρι της μητέρας μου, κι αυτή σκύβοντας μού 'δωκε την ευκή της και μου παράγγειλε για όνομα του Θεού να μη φραγκέψω· και μου κρέμασε στο λαιμό ένα χαϊμαλί πού 'χε τίμιο ξύλο· το φορούσε, λέει, ο παππούς μου στον πόλεμο και δεν τον έπιαναν οι μπάλες.

Ο πατέρας μου με προβόδησε ως το λιμάνι, και κάπου κάπου λόξευε τη ματιά και με κοίταζε με ανησυχία και περιέργεια· δεν μπορούσε να καταλάβει τι είμαι, τι θέλω, γιατί ρεμπελεύω εδώ κι εκεί και δεν κατασταλάζω στην Κρήτη.

- Θαρρώ πως μοιάζεις του παππού σου, μού 'πε ξαφνικά ως φτάναμε πια στο λιμάνι· όχι του κυρού της μάνας σου, παρά του κυρού μου, του κουρσάρου.

Σώπασε, και σε λίγο:

- Μα αυτός έκανε ρεσάλτο στα καράβια, σκότωνε, διαγούμιζε, μάζευε βιος· μα εσύ; Πού κάνεις ρεσάλτο;

Φτάσαμε στο λιμάνι, μού 'σφιξε το χέρι:

- Άιντε, στο καλό, και το νου σου τετρακόσια! μού 'πε και κούνησε το κεφάλι, καθόλου ευχαριστημένος με το μοναχογιό του.

Αλήθεια, πού κάνω ρεσάλτο;

Νίκος Καζαντζάκης, Αναφορά στον Γκρέκο, εκδ. Καζαντζάκη

Λεξιλόγιο

στρούφιζε, ξεστρούφιζε: έστριβε και ξανάστριβε

οβραϊκά: εβραϊκά

μη φραγκέψω: μην αποκτήσω τον γαλλικό τρόπο ζωής, μην απομακρυνθώ από την κουλτούρα του τόπου μου

χαϊμαλί: κολιέ

οι μπάλες: οι σφαίρες

ρεμπελεύω: τεμπελιάζω, γυρνάω εδώ κι εκεί

ρεσάλτο: ριψοκίνδυνη προσπάθεια, άλμα

διαγούμιζε: λεηλατούσε

ΘΕΜΑ Α

Να αποδώσετε συνοπτικά σε 60 λέξεις περίπου το περιεχόμενο των δύο τελευταίων παραγράφων του Κειμένου 1.

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Β

Ερώτημα 1

α. Να εντοπίσετε και να καταγράψετε τα επιχειρήματα που υπάρχουν στην τελευταία παράγραφο του Κειμένου 1.

Μονάδες 8

β. Μπορούμε να ισχυριστούμε ότι η συντάκτρια του Κειμένου 1 επιδιώκοντας, στην πρώτη παράγραφο, να πείσει τον αναγνώστη, αξιοποιεί την επίκληση στη λογική; Να

αιτιολογήσετε την απάντησή σας (μονάδες 3) και να κάνετε αναφορά σε αντίστοιχο χωρίο (μονάδες 4).

Μονάδες 7

Ερώτημα 2

Να προσδιορίσετε τη δομή (μονάδες 3) και τους δύο τρόπους ανάπτυξης (μονάδες 4) που επιλέγει η συντάκτρια του Κειμένου 1 στη δεύτερη παράγραφο . Τι επιδιώκει με την επιλογή του κάθε τρόπου ανάπτυξης; (μονάδες 8)

Μονάδες 15

Ερώτημα 3

α. Να γράψετε τον τρόπο πειθούς στον οποίο αντιστοιχίζεται καθένα από τα παρακάτω μέσα πειθούς.

i. Κάποτε, λοιπόν, σύμφωνα με την κινέζικη αυτή ιστορία, στο απώτερο παρελθόν... θα τους διαλύσει [Κείμενο 2].: **Αφήγηση**

ii. Κι αν δεν υπάρχει δικαιοσύνη, τότε οι πολίτες θα ζουν μέσα σε μια επικίνδυνη σύγχυση και συνεπώς η διαφθορά θα τους διαλύσει. [Κείμενο 2]: **Επιχείρημα**

iii. Όπως είπε και ο Ηράκλειτος, «η παιδεία είναι δεύτερος ήλιος για όσους την έχουν». [Κείμενο 1]: **Αναφορά ονόματος αυθεντίας και παράθεση άποψης**

Μονάδες 6

β. Να γράψετε ένα συνώνυμο και ένα αντώνυμο για καθεμία από τις τονισμένες λέξεις του αποσπάσματος, από το Κείμενο 2, που ακολουθεί.

«Κάποτε, λοιπόν, σύμφωνα με την κινέζικη αυτή ιστορία, στο **απώτερο** παρελθόν, ένας σοφός δάσκαλος, όταν ρωτήθηκε από τους μαθητές τι θα ήταν εκείνο για το οποίο **πρωτίστως** θα λάμβανε **ιδιαίτερη μέριμνα**, αν του δινόταν η ευκαιρία να κυβερνήσει τη χώρα.»

Μονάδες 4

ΘΕΜΑ Γ

Να χαρακτηρίσετε τη στάση του πατέρα του αφηγητή σχετικά με την εκπαίδευση του γιου του με βάση το Κείμενο 3 και να την επιβεβαιώσετε με την αναφορά σας σε δύο (2) κειμενικούς δείκτες. Πιστεύετε ότι οι νέοι σήμερα είναι φιλομαθείς; (150 -200 λέξεις)

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Δ

Με αφορμή το τέλος του σχολικού έτους συντάσσετε ένα κείμενο (350 – 400 λέξεις) που θα δημοσιευτεί στην εφημερίδα του σχολείου σας σχετικά με τους φορείς παιδείας. Στο κείμενο αυτό σχολιάζετε :

- α. τον ρόλο που διαδραματίζει η οικογένεια στην παιδεία ενός νέου
- β. τους διδακτικούς στόχους που πρέπει να θέσει η εκπαίδευση στο πλαίσιο του Νέου Σχολείου.

Μονάδες 30